

“BAŞIMIZDA SİYAHTAN BİR HÂLE” ZİYARETÇİLERİYLE BULUŞUYOR

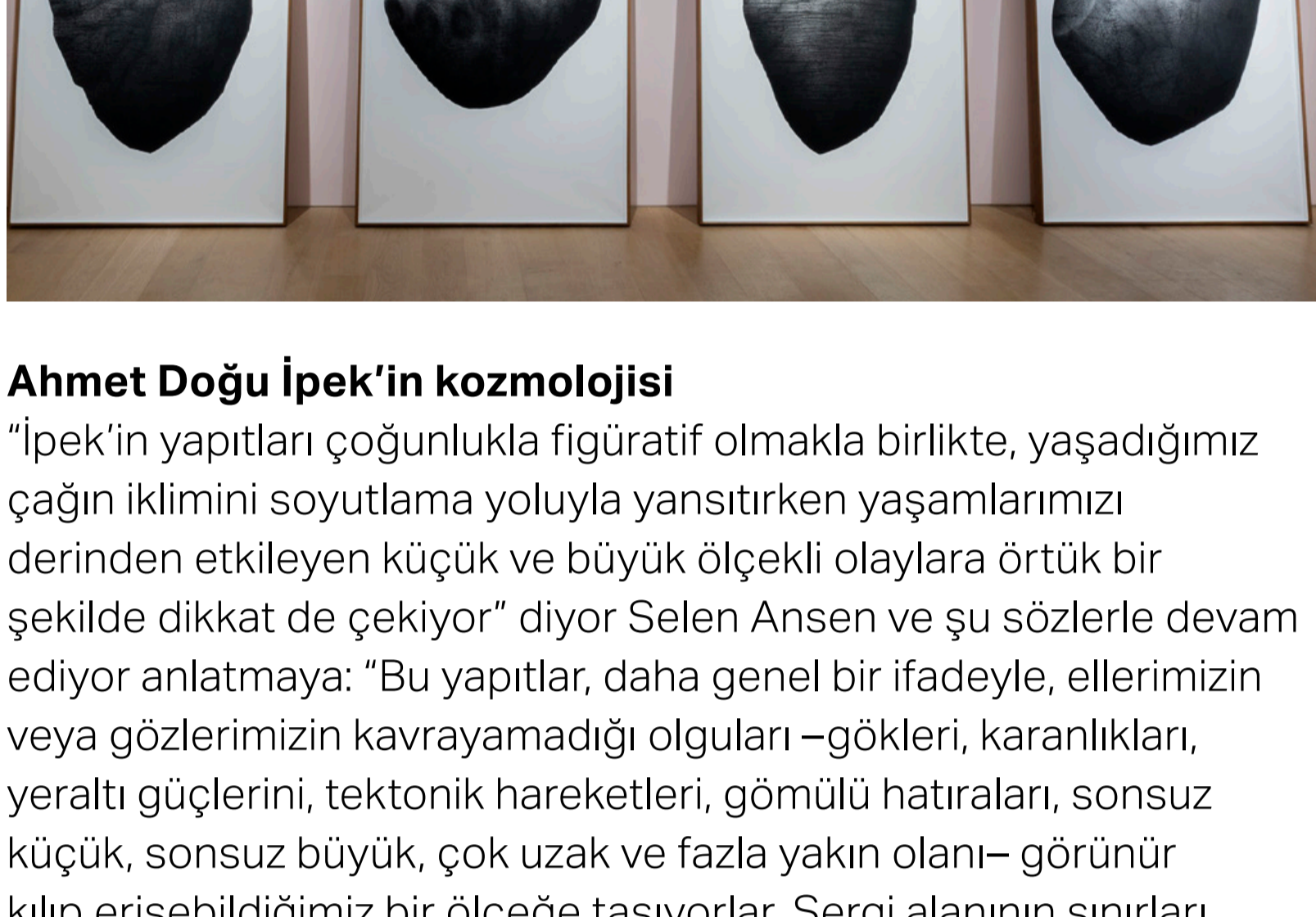
♦ ♦ ♦

Ahmet Doğu İpek’in Arter’deki “Başımızda Siyahtan Bir Hâle” başlıklı kişisel sergisi, ziyaretçileri sıra dışı bir evrene çağırıyor. Sergideki kum fırtınası, yanardağ patlaması, heyelan ve güneş tutulması gibi doğa olaylarından yola çıkan resimler, çizimler, yerleştirmeler ve video eserler, insan ölçeğini aşan görkemli varoluşlarıyla hem büyüleyici hem de ürkütücü bir nitelik üstlenen bu fenomenleri soyut bir dille yorumluyor.

Bugüne dek birbirinden değerli birçok sergi ve etkinliğe ev sahipliği yapan Arter, 19 Mayıs’ta Ahmet Doğu İpek’in “Başımızda Siyahtan Bir Hâle” başlıklı kişisel sergisine kapılarını açtı. Sanatçının son iki yıl boyunca farklı mecraları kullanarak ürettiği eserler, ziyaretçileri sıra dışı bir evrene davet ediyor. Sergi rehberi için yazdığı yazıda şöyle anlatıyor: “Arter’in gün ışığının girmediği, -1 katındaki sergi mekânında, henüz yeni doğmuş ama şimdiden sayısız deneyimle, birçok anlatıyla, geçmişten ve gelecekte sayısız devrimle, ufacak ve devasa ölçekte çokça dönüşümlerle ve irili ufaklı nice yıkımlarla yüklü bir dünya şekil alıyor. Ahmet Doğu İpek’in Başımızda Siyahtan Bir Hâle sergisi için 2020-2022 yılları arasında ürettiği yapıtlar, bizleri çeşitli mekânlar, zamanlar, kuvvetler, ölçekler, alanlar ve hızların kesişme bölgesinde konumlandırıyor. Yürüyerek kolayca katedilebilen bu fiziksel mekânda bir araya gelen yapıtlar, hem kendi mantığına sahip hem de zamanımızın gerçekliğine nüfuz eden bir dünya oluşturuyorlar. Burada, hayali ile gerçek, meydana gelen ile meydana gelmeye devam eden bir arada ikamet ediyor; maddenin hâlleri toplumsal seyrini olduğu kadar duyuların akışını da yansıtır. Burada, genellikle duvar dışında, şehirlerden ve sır gibi kapalı odalardan uzakta yaşayan şeylere rastlıyoruz. Taşlar, kayalar, güneşler, yanardağlar, sıvı ve göksel uzamlar, yeraltı âlemleri ve uzak diyarlar. Burada, sadece birkaç adım atarak sonsuz mesafeleri ve sınırsız zamanları katetmek, jeolojik çağları, siyasal dönemleri ve birbirini takip eden gündüzlerle gecelerin rutin zamanını aşmak mümkün.”

Ahmet Doğu İpek’in sergisi, ismini Edip Cansever’in “Tragedyalar III” [1964] şiirinin bir dizesinden ödünç alıyor. Ansen’in anlatımıyla; “Cansever, ‘biz’ ve ‘siz’ arasında gidip gelen bu şiirde bir dünya düzeninin yıkılışını, değerlerin çöküşünü, amansız toplumsal dönüşümler, şiddetli sanayileşme ve kentleşme ile karşı karşıya kalan bireyi kemiren yalnızlığı, kaygı ve sıkıntılı kelimelere dökmüyor. İpek ise Cansever’in şiirinden kolektif bir tutulmanın ve mükemmeliyetçi esirgemeyen varoluşsal bir soğuşun ‘biz’ öznesini muhafaza ediyor.”

Sergi, merkezine aldığı fenomenlerin dehşet verici görkemi karşısında yapılacak tek şeyin görünenin seyrine dalmak olduğuna işaret ediyor. Zaman, boşluk, entropi, yaşam, hareket, döngüsellik, ölüm ve çözülme gibi kavramları çağırıştıran bu sahnelerin bir araya getirdiği unsurların hafifliğine ve uçuculuğuna rağmen ortaya çıkan ağırlık ve kaçınılmazlık hissi, yaşadığımız dönemin makro ve mikro olgularının yarattığı iklimi soyutlayarak sergi mekânına taşıyor.

Ahmet Doğu İpek’in kozmolojisi

“İpek’in yapıtları çoğunlukla figüratif olmakla birlikte, yaşadığımız çağın iklimini soyutlama yoluyla yansıtırken yaşamlarımızı derinden etkileyen küçük ve büyük ölçekli olaylara örtük bir şekilde dokunuyor” diyor Selen Ansen ve şu sözlerle devam ediyor anlatmaya: “Bu yapıtlar, daha genel bir ifadeyle, ellerimizin veya gözlerimizin kavrayamadığı olguları –göklere, karanlıkları, yeraltı güçlerini, tektonik hareketleri, gömülü hatıraları, sonsuz küçük, sonsuz büyük, çok uzak ve fazla yakın olanı– görünür kılıp erişebildiğimiz bir ölçüğe taşıyorlar. Sergi alanının sınırları içinde gözler önüne serilen formlar, kuvvetler ve hareketler, İpek’in kozmolojisini oluştururken sanatçının daha önce ürettiği yapıtlarla bağlar da dokuyorlar. Buraya gözlerimiz açık girsek dahi görünenle yetinmememiz gerekir. Çünkü burada yer alan somut her şey, elle tutulamaz birçok duyguyla, unutulmuş ya da henüz doğmamış birçok yaşama bağlantılıdır. Çünkü var olan her şey aynı zamanda başka bir şeydir de. Havadan daha hafif olan, ışısız günlerin ağırlığıyla yüküldür. Kordan daha sıcak hâldeki, karanlık ve soğuktan-da-öte bir çağdan geçtiğimizizi haber verir. Nihayet, burada hareketsiz ve suskun durmakta olan, aslında bin yılların dilini konuşuyor ve yitip gidenin bazen geri geldiğini açığa vuruyor.”

AHMET DOĞU İPEK HAKKINDA

1983’te Adıyaman’da doğdu. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim Bölümü’nden mezun oldu. 2012 yılındaki ilk kişisel sergisinin (Çokluk, Sanatorium Galerisi) ardından resimlerinin yanı sıra yerleştirmeleri de içeren çok kapsamlı ikinci kişisel sergisi (Günler) 2017 yılında Galata Rum Okulu’nda; Galerisi Nev İstanbul’daki ilk kişisel sergisi (Aş) ise 2019’da gerçekleşti. 2018 yılında üç ay boyunca Paris’teki Cité des Arts misafir sanatçı programında bulunan İpek’in aynı yıl, Günler serisinden 89 çalışmasını içeren ve seriyi aynı başlığı taşıyan sanatçı kitabı SAHA Derneği’nin desteğiyle yayımlandı. 2021 yılında ise eserlerinin bir seçki Phaidon Press tarafından hazırlanan Vitden serisi Phaidon yayınevi tarafından (Today’s Best in Contemporary Art) adlı yayında yer aldı. Bugüne kadar eserleriyle birçok grup sergisinde de yer alan İpek, İstanbul’da yaşıyor ve üretimini sürdürüyor.

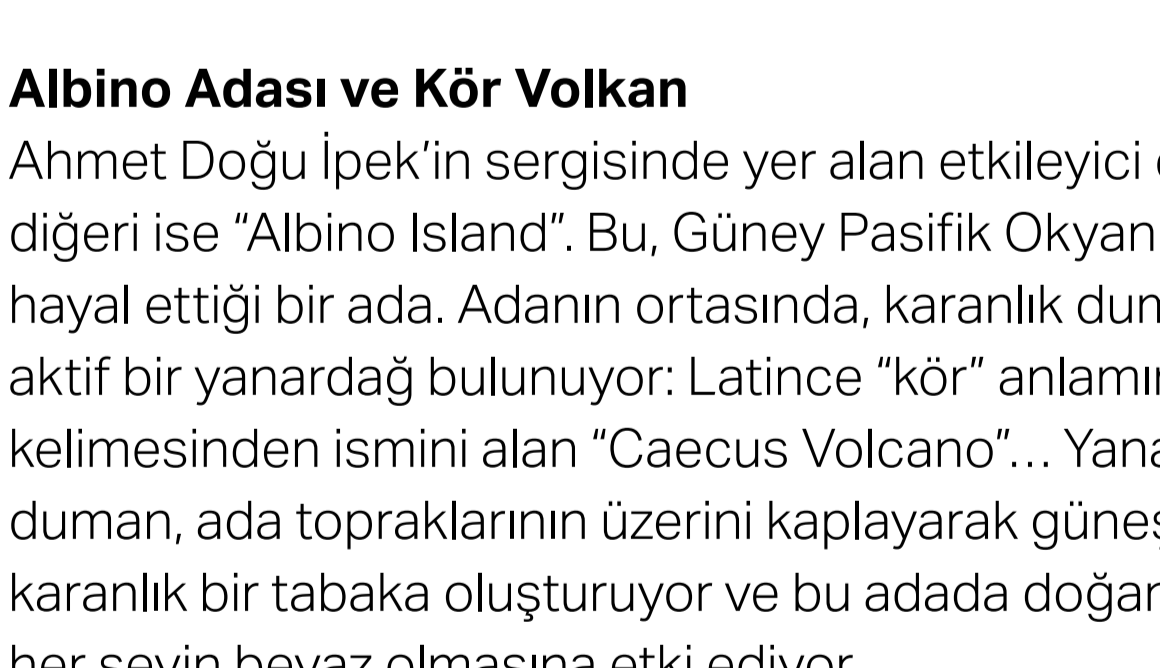
Hâlden hâle kesintisiz geçiş

Serginin girişinde yer alan video yerleştirmeleri, Yunan mitolojisinin dört rüzgârından birinin adını taşıyor: “Zephyr”. Homeros’un “İlyada” adlı eserinde şiddetli bir rüzgâr olarak tasvir edilen Zephyros’un (karayel), giderek baharın gelişini haber veren tatlı bir melteme dönüştüğünü hatırlatan Ansen, “İpek’in bu sergi için ürettiği iki video eser, Zephyr I ve II, maddenin hâlden hâle kesintisiz geçişinin yarattığı büyüleyici gösteriyi seyretmeye davet ediyor bizi” diyor ve sözlerine şöyle devam ediyor: “Bir miktar mürekkebin büyük bir bardak sudaki hareketini kaydeden İpek, ölçeklerle oynayarak, gerek doğanın, gerek devletlerin ve halkların kendi nispetlerinde meydana getirdikleri olayları yapay bir şekilde ve mütevazı araçlarla yeniden üretiyor. Yapıt, adını aldığı rüzgârın, mevcut düzeni bozma ve değişim yaratma kapasitesine sahip öngörülemez hareketlerinin yanı sıra itici gücünü de muhafaza ediyor. Neden göstermekle maddenin hareketini durkandan Zephyr serisi, maddenin evrensel bir boyut kazanıyor: Durmadan başkalaşım uğrayan ve gözlerimizin önünde devinen bu ele geçmez, dinamik form, bir arzuyu, bir hengâmeyi veya bir isyanı somutlaştırabileceği gibi, kurak bir ortamda baş gösteren bir kasırgayı veya bir kum fırtınasını da çağırıştırabilir.”

Zephyr başlığını taşıyan video eserler, ziyaretçiyi maddenin hâlden hâle kesintisiz geçişinin yarattığı büyüleyici gösteriyi seyretmeye davet ediyor.

“Çok uzaktan ve hep”...

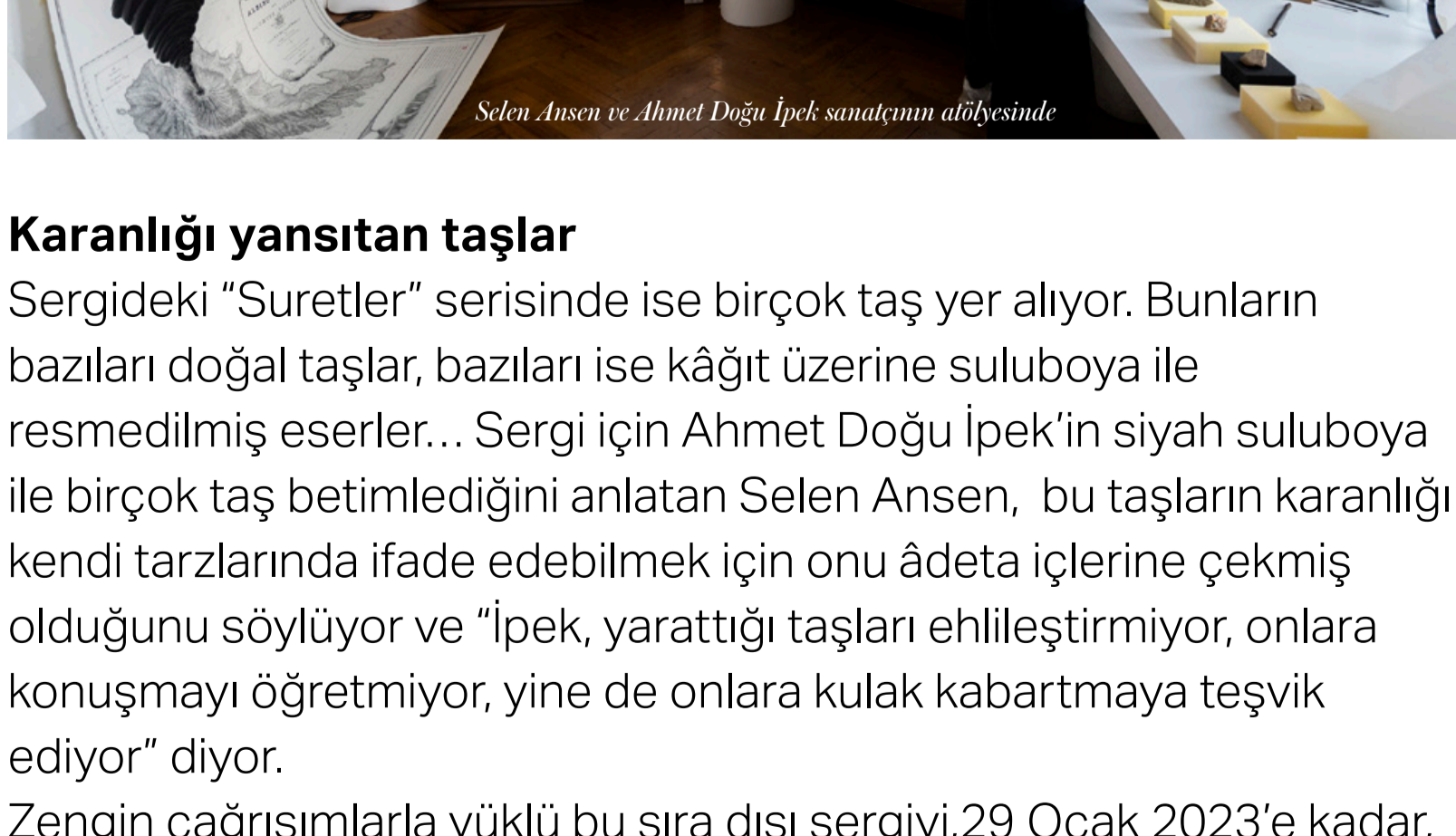
Ahmet Doğu İpek’in “Çok uzaktan ve hep” serisi ise ayın güneş ile aynı hizaya gelmesinin neden olduğu döngüsel fenomeni, ışığın yokluğunu odağına alıyor. Yan yana dizilmiş 150’ye yakın eserden oluşan seri, minimal ve soyut bir dile sahip. Uzaktan birbirine benzeyen eserlerde yaklaştığınızda farklı ayrıntıları fark ediyorsunuz. İpek’in güneşi değil, güneşin ışığının karartılmasını resmettiğinin altını çizen Selen Ansen, sergi rehberindeki yazısında şu yorumu yapıyor: “Siyah yağlıboya bir daireden oluşan her bir tutulma, kâğıdın üzerinde yavaş yavaş yayılan yağın oluşturduğu yarı saydam bir hâle ile çevrili. Sanatçının bu jesti ikili bir süreç doğuruyor. Örtme ve açığa çıkarma eylemlerini, opaklık ve saydamlığı bir arada barındıran eser yolu, böylelikle sakladığı güneş aynı zamanda can da veriyor. Siyahın yolunu izleyerek sakladığı güneş ve karanlığın zamana geçiyor, fakat bu çizimlere tek renk değil yine de. Her tutulma biçimi ve renk tonları çeşitliliği sunuyor. Tekrara dayalı kesin jestler uygulayan İpek, ardından malzemelerine birbirleriyle etkileşime girme, zamanla evrilme ve dairenin konturları tarafından belirlenen sınırları ihlal etme özgürlüğü tanıyor. Böylece ‘Çok uzaktan ve hep’, performatif

Albino Adası ve Kör Volkan

Ahmet Doğu İpek’in sergisinde yer alan etkileyici eserlerden bir diğeri ise “Albino Island”. Bu, Güney Pasifik Okyanusu’nda, sanatçının hayal ettiği bir ada. Adanın ortasında, karanlık dumanlar püskürten aktif bir yanardağ bulunuyor: Latince “kör” anlamına gelen “caecus” kelimesinden ismini alan “Caecus Volcano”... Yanardağdan yükselen duman, ada topraklarının üzerini kaplayarak güneş ışığını engelleyen karanlık bir tabaka oluşturuyor ve bu adada doğan, büyüyen ve ölen her şeyin beyaz olmasına etki ediyor.

Selen Ansen, eserleri şöyle yorumluyor: “Albino Island ve Caecus Volcano isimli yapıtlar bize görüş için gerekli mesafeyi sağlar; körleşme sonucu kör olma bu adada, gözlerimizi ne kadar açarsak açalım çabalarımızın beyhude olduğuna, neticede orada bir sis perdesinden başka bir şey göremeyeceğimize işaret eder. Her iki eser de, serginin ana temalarından biri olan ışısızlık durumunu bir coğrafya ölçeğine taşır. Aynı zamanda Edip Cansever’in Tragedyalar’ında gözler önüne serdiği monotonluk ve yavanlık çağrı da olan tek renklilik çağrısına girmiş bulunuyoruz. Bu başka yer, hem hiçbir yerde hem her yerde, hem belli bir zamanda hem tüm zamanlarda, günlerin birbirini takip ettiği ve birbirine benzediği, bir şeyin varlığını yokluğundan ayıran hiçbir şeyin bulunmadığı her yerde olabilir.”

Karanlığı yansıtan taşlar

Sergideki “Suretler” serisinde ise birçok taş yer alıyor. Bunların bazıları doğal taşlar, bazıları ise kâğıt üzerine suluboya ile resmedilmiş eserler... Sergi için Ahmet Doğu İpek’in siyah suluboya ile birçok taş betimlediğini anlatan Selen Ansen, bu taşların karanlığı kendi tarzlarında ifade edebilmek için onu âdeta içlerine çekmiş olduğunu söylüyor ve “İpek, yarattığı taşları ehlileştiriyor, onlara konuşmayı öğretmiyor, yine de onlara kulak kabartmaya teşvik ediyor” diyor.

Zengin çağırışlarla yüklü bu sıra dışı sergiyi, 29 Ocak 2023’e kadar, pazartesi günleri hariç her gün ziyaret edebilirsiniz.

SELEN ANSEN HAKKINDA

1975’te İstanbul’da doğdu. Strazburg March Bloch Üniversitesi’nde Modern Edebiyat ve Sinema (yüksek lisans) eğitimi aldıktan sonra 2001 yılında Sanat Teorisi ve Pratikleri alanında doktoraasını tamamladı. Başta Strazburg Ecole Supérieure des Arts Décoratifs olmak üzere Fransa’da farklı sanat ve tasarım okullarında sanat teorisi ve sanat felsefesi eğitimi verdi. 2009–2015 yılları arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde Felsefe ve Toplumsal Düşünce ile Karşılaşım Edebiyat yüksek lisans programlarında öğretim görevlisi olarak çalıştı. Ansen, Arter ile ilk temasını 2011’de küratörlüğünü yaptığı Berlin’de de Bruyckere (Yara, 2012) sergisi aracılığıyla kurdu. 2015’te Arter’in küratöryal ekibine katılan Ansen, bu kurumda birçok serginin küratörlüğünü yaptı; çeşitli uluslararası yayınlara yazılarıyla katkıda bulundu.